

Descoberta d'una gran sitja ibèrica al Camí de can Segarra i altres actuacions del Grup de Cabrera a l'any 1974

JOSEP VINYALS I CORTÉS
GRUP D'HISTÒRIA DEL CASAL. MATARÓ

Resum

A l'any 1974, el Grup de Col·laboradors del Museu Arqueològic de Barcelona a Cabrera de Mar va portar a terme l'excavació de salvament d'una sitja ibèrica de grans dimensions al peu del Camí de can Segarra. Aquest element formaria part del gran camp de sitges ibèriques situat a la zona de can Modolell – can Segarra i can Bertomeu.

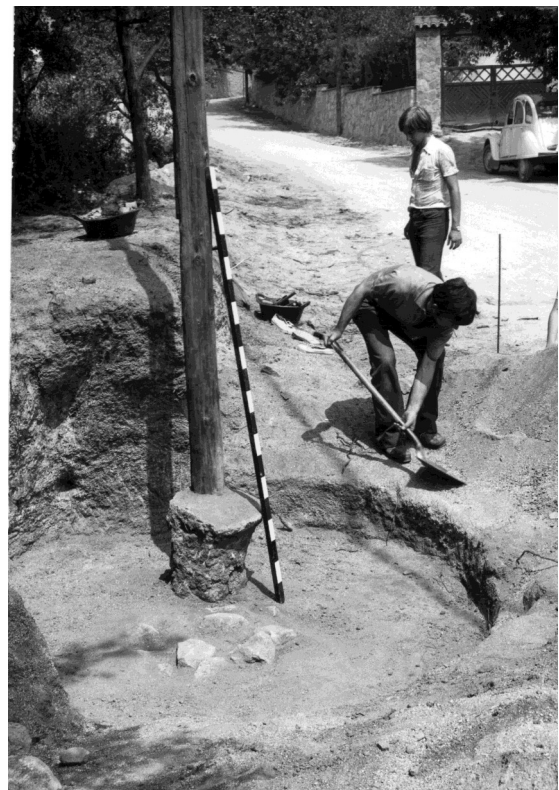
Així mateix, també es dona notícia de dues actuacions més a la zona del Turó dels Dos Pins a Cabrera de Mar.

1. Sitja al Camí de can Segarra

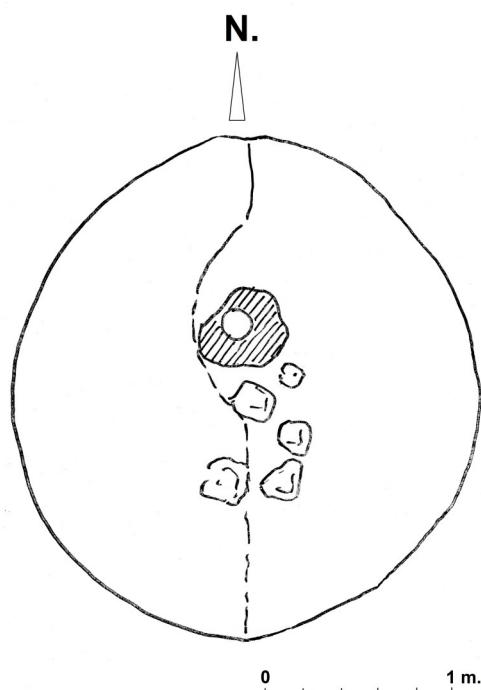
L'excavació que es portà a terme, a mitjans del 1974, durant els mesos d'estiu, consistí en el buidatge d'una gran sitja. La seva presència es va posar de manifest amb motiu que havia estat retallada en la seva part alta, abans de la col·locació, en el centre de la mateixa, d'un pal de l'enllumenat.

Durant el decurs dels treballs d'excavació, va ser possible copsar les diferents capes del reompliment, destacant el fet que, una d'elles, estava composta d'una borsada amb diverses pedres informes que s'havien abocat en un mateix moment. Tot això ens va donar a entendre que malgrat la presència d'estrats, era evident que el reompliment o farciment de tota la cavitat de la sitja, per raons de seguretat i donada la seva fondària, s'havia produït en un curt espai de temps.

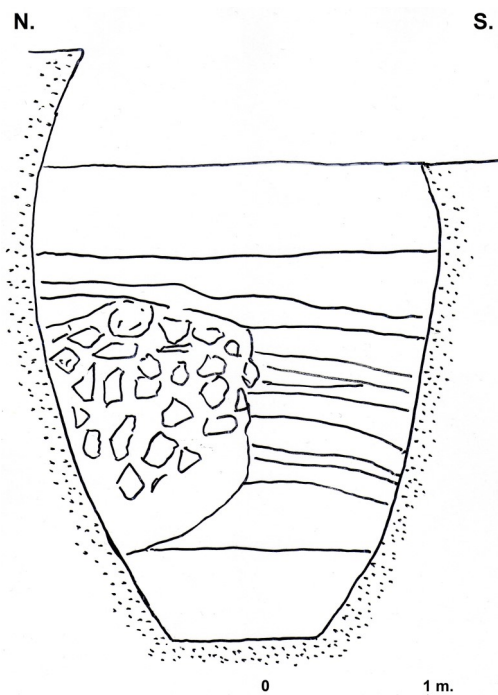
Els materials exhumats entre les terres foren força escassos, fet inusual en aquesta mena de sitges, però lògic si tenim en compte la rapidesa de l'amortització per les raons que acabem de comentar. A part de la presència de fragments informes de ceràmica ibèrica, sobretot d'àmfores, el grup de material trobat és indicatiu dels primers temps de la romanització, així veiem un fragment de broc de llàntia d'època romana-republicana, una bala de fona de plom idèntica a les que s'han trobat en profusió en el poblat ibèric de Burriac i que daten dels últims

*Inici de l'excavació de la sitja del
Camí de can Segarra*

Planta de la sitja del Camí de can Segarra.

Dibuix del tall estratigràfic de la sitja.

temps del mateix, un pes de teler de terrissa i dues fusaioles i, finalment, un fragment de vora d'una gerra de ceràmica grega decorada amb una sanefa d'oves sota la vora i que correspondria a l'estil de figures roges.

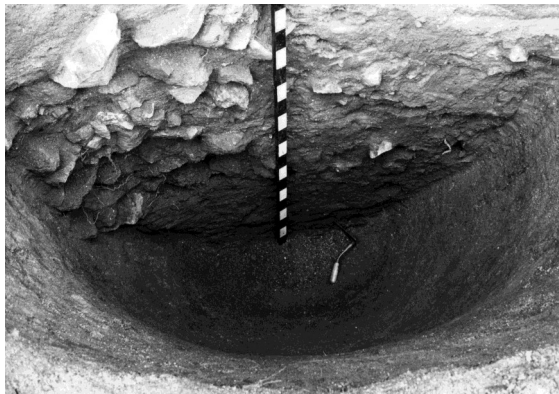
Aquesta sitja la podem relacionar amb tot el gran conjunt de sitges que apareix en aquesta zona. Així està documentat des dels anys cinquanta del segle passat com l'espai comprès entre la part baixa del poblat ibèric de Burriac⁴ i fins arribar a can Modolell, gairebé tocant amb el Papageno, s'han exhumat una nombrosa quantitat de sitges, per emmagatzemar gra, cavades en el sauló o roca mare. Les datacions que hom ha assignat a les diferents sitges sol ser d'acord amb els materials que les amortitzen, van des del segle III aC fins quasi l'època d'August. En algunes s'hi ha arribat a trobar cranis humans, en altres, restes que de ben segur provin-

⁴ Veure Ribas 1963: 72-75 i demás autors ressenyats en la bibliografia. Compren les antigues propietats de les finques de can Gandia, can Segarra, can Miralles, can Bartomeu i can Modolell.

drien d'una tomba d'incineració d'un guerrer ibèric, però, la gran majoria estaven farcides de desferres domèstiques, ceràmiques comunes i restes d'àmfores, tant ibèriques, com feno-púniques i romanes d'època republicana. En definitiva aquesta seria una àrea que, per les seves característiques de sequedat del terreny, estaria destinada a preservar el gra de les collites mitjançant sitges. S'ha especulat força sobre la possibilitat que aquesta concentració de sitges obeeixi a un fenomen de tipus fiscal per part de la nova autoritat romana que, a partir del 218 aC, governaria aquesta zona, essent aquest el lloc on possiblement es concentraria el gra de les collites recaptat en el territori.

2. Angle dels murs d'una estança ibèrica a la zona del Turó dels Dos Pins

Dintre del conjunt d'activitats de salvament portades a terme pel Grup de Col·laboradors del Museu Arqueològic de Barcelona a Cabrera de Mar, en aquesta mateixa època, també podem esmentar la prospecció que es va fer en aquest turó en observar la presència de restes de

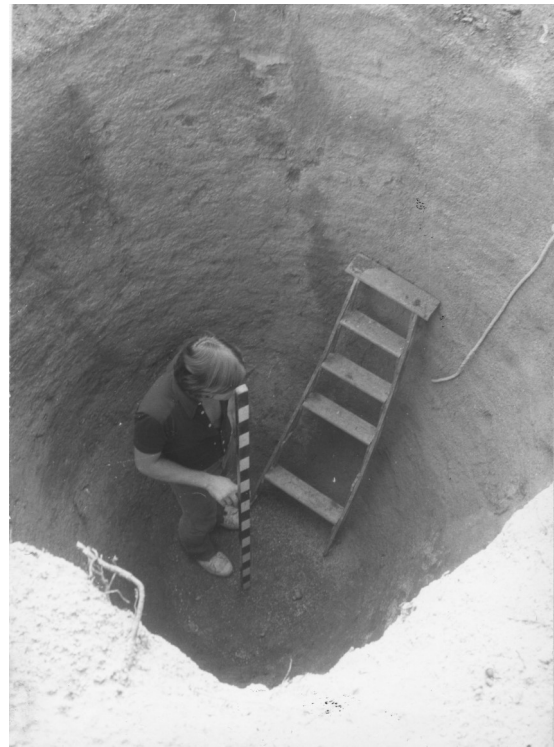

Fotografia del tall estratigràfic de la sitja.

murs de factura ibèrica.² Es procedí a la neteja de tot l'espai on s'apreciaven restes visibles i, finalment, es va poder copsar que es tractava de dos murs, fets de pedra seca sense cap mena d'argamassa de calç i cercant la cara plana cap a l'exterior i reomplint els espais amb pedres més petites, formant un angle recte. Possiblement era la resta final d'un habitatge ibèric periurbà o fora muralles, la major part del qual, havia estat destruït. Un detall que ens cridà l'atenció foren els tres petits clots circulars alineats que, cavats en el sauló, varen aparèixer a la part més fonda i que llur utilitat es podria interpretar possiblement per plantar-hi pals per tal de delimitar l'espai interior de l'estança. El material ceràmic de les terres de farciment que amortitzaven l'estança bàsicament era àmfora i ceràmica ibèrica d'ús comú oxidada i algun fragment de ceràmica negrosa feta a mà. Tot i que no fos indicatiu d'una cronologia precisa per tal de datar l'abandonament, podem suposar que aquest vindria a coincidir amb les darreres etapes d'ocupació del poblament ibèric proper.

3. Tempteig al Turó dels Dos Pins

En la mateixa època que les troballes anteriors, també s'efectuà un segon tempteig en el Turó dels Dos Pins, aquest consistí en netejar parcialment les

Vista de la sitja un cop excavada.

restes d'un mur de grans dimensions que aflorava per damunt del nivell natural del terreny, sense que prosseguíssim en profunditzar més en l'indret.³ Estava construït a base de pedres de gran tamany i sense argamassa. Anys més tard es demostraria com, aquest element inicial, vindria a formar part de la torre que, isolada del poblament ibèric, hi hauria format part del conjunt d'estances que va ser excavat per un equip del, aleshores, Museu Comarcal del Maresme.⁴

Cloenda

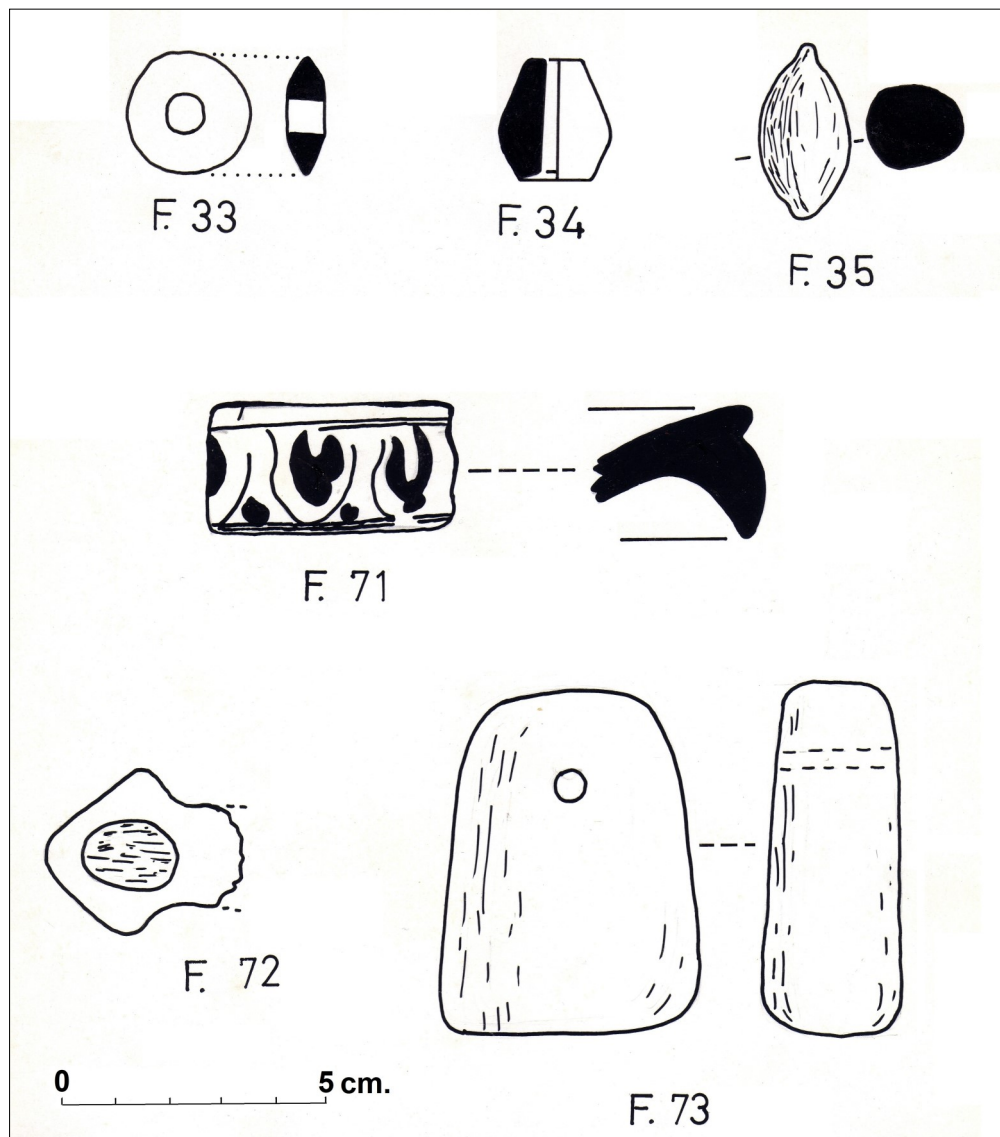
Tot i que fa més de quaranta-cinc anys d'aquestes troballes, i en tant que, fins ara, la notícia de les mateixes havia restat inèdita, creiem important donar-les a conèixer per tal d'afegir unes noves dades que poden ser d'ajut per a l'estudi del poblament preromà de la Vall de Cabrera. Punt estratègic que cada cop es va perfilant més com un gran centre de domini del territori a l'antiguitat, així com

² La situació d'aquest vestigi està senyalitzat a l'escrit de Lleonart 1979: 177-180, element núm. 2. El mateix article també recull troballes a la zona de la urbanització La Barceloneta que també foren

registrades pel Grup de Col·laboradors de Cabrera.

³ Veure Lleonart 1979: 177-180, element núm. 3.

⁴ Veure Garcia – Zamora 1993: 147-179.

Material trobat a l'interior de la sitja.

de concentració de poblament. Tot això ens porta a fer més entenedor la complexitat del procés de romanització que es va viure en aquest indret; ho veiem amb la presència d'una dualitat de comunitats, autòctona o d'arrel ibèrica en la major part del conjunt de la població i, per altra costat, amb una destacada ocupació romana que s'ha anat posant al descobert, des de l'any 1997, en la zona de ca l'Arnau-can Matheu i can Rodon.

Bibliografia

BANÚS, J. (1991): "Les sitges del poblat ibèric de Burriac (Cabrera de Mar, el Ma-

resme): les sitges núm. 36 i 37. Noves aportacions sobre la fase final del poblat". *Laietània*, 6. Mataró: 57-83.

CELA, X. (2021): *El códice ibérico*. Institut d'Estudis Catalans. Barcelona.

GARCIA, J.; PUJOL, J.; ESTEBAN, R. (1981): "Les sitges del poblat ibèric de Burriac (II)". *Laietània*, 1. Mataró: 15-63.

GARCIA, J.; ZAMORA, D. (1993): "La Vall de Cabrera de Mar. Un model d'ocupació del territori a la Laietània ibèrica". *El poblament ibèric a Catalunya. Actes. Laietània*, 8. Mataró: 147-179.

Fotografia de l'angle dels murs de l'estança ibèrica a la zona del Turó dels Dos Pins.

Detall dels petits clots de l'estança ibèrica a la zona del Turó dels Dos Pins.

LLEONART, R. (1979): "Nota sobre unes excavacions furtives a Cabrera de Mar". *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme*, 7. Mataró, gener-maig: 177-180.

MARTÍ, C. (1978): Les sitges del poblament ibèric de Burriac (Cabrera de Mar) (I). *Quaderns de Prehistòria i Arqueologia del Maresme*, 5-6, juliol-desembre. Mataró: 125 – 134.

PÉREZ-SALA, M.; ROVIRA, J.M. (1995): *Memòria de l'excavació d'urgència realitzada en el camí de can Segarra – can Bartomeu (Cabrera de Mar, el Maresme)*. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.

PUJOL, J.; GARCIA, J. (1982-1983): "El grup de sitges de can Miralles – can Modolell (Cabrera de Mar, el Maresme)". *Laietània*, 2-3. Mataró: 46-145.

Treballs de neteja de la part alta de la torre ibèrica del Turó dels Dos Pins.

RIBAS, M. (1963): *Els orígens de Mataró*. Mataró.

ZAMORA, D. (2006 – 2007): “L’oppidum de Burriac. Centre del poder polític de la Laietània ibèrica”. *Laietània*, 17. Mataró.

ZAMORA, D. (2012): “L’espai periurbà de l’*oppidum* laietà de Burriac. De l’ibèric ple

a la romanització”. *El paisatge periurbà a la Mediterrània occidental durant la proto-història i l’antiguitat* (eds. M.C. Belarte i R. Plana). Tarragona: 149-164.

ZAMORA, D.; GARCIA, J.; FONOLLÀ, A. (2005): “El jaciment arqueològic d’època ibèrica del Turó dels Dos Pins (Cabrerà de Mar): l’assentament rural i la torre”. *Laietània*, 16: 65-143.